

VĚTRNÍK

Vydává MNV ve Vysokém n. Jiz. s aktivem kulturních pracovníků

1

Vysoké n. Jiz., 22.1.1969.

František Hrubín:

Sníh u nás navždy patří havranu,
sníh, v jehož lesku stropy světnic šednou.
Jsem v Čechách a v Čechách zůstanu,
zde miluji, zde umřu, jednou.

Vždy holubice patří k havranu,
on ohmurně věští, ona věštbu ruší.
Jsem v Čechách a v Čechách zůstanu,
tu zemi slavit celou duší.

Až v pralesích, až na oceánu
skvějte se, skvějte, křídla bělosivá !
Jsem v Čechách a v Čechách zůstanu,
zde jsem, zde zpívám, odjakživa.

Z básně Havran a holubice.

Dobrým krokem do nového roku !

A s veselou myslí !

Chtěl jsem původně váženým čtenářům milého Větrníku popřát mnoho zdraví a úspěchů v novém roce vážným úvodem, co a jak v novém kalendářním údobí. Ale těch vážností je nyní tolik, že by se moje "vážnost" v důsledku přemíry rad asi nečetla. A tak jen předkládám svoji domněnku, že to se zdravým optimismem dále dotáhneme, než se škarohlídstvím, depresí a ohnutým hřbetem. Poznamenávám ovšem, že formu Švejkovskou nemiluji, připadá mi příliš brutální, ostrá, vojenská a myslím si, že náš inteligentní národ nepotřebuje přece k dobré duševní kondici trvale se chovat jako v hospodě "U Kalicha". Tož tedy všechno nejlepší s přirozenou českou povahou.

Při změně roku se trochu rozhlédneme po našem Větrově, při čemž si také trochu zavzpomínáme.

V těchto dnech jsou naše lyžařská srdce rozechvívána úspěchy našich hochů na můstcích ve Spindlerově Mlýně, Ještědu a v Plavech. Kdo za ctitelů tohoto sportu mohl, byl tam nebo se aspoň díval na

obrazovku. V souvislosti s těmito závědy bývalo Vysoké často jmenováno, dnes nám zbyla jen kulisa, nádherná kulisa, ale nic víc. A už jsem u toho vzpomínání.

Je nádherné sluneční odpoledne, mraveniště lidí hledá své výhodné místa okolo vysokého můstku " V Šachtách " a veselé kvituje i pády a skluzy méně zdatných diváků na zledovatělém kopci. Vzruch následuje jeden za druhým, když lidský pták proletí vzduchem.

Šachty měly svůj zvuk, přiváděly zájem nejen o lyže, ale i o jedinečné panorama hor z cesty ke skoku. V tomto vzpomínavém odpoledni při návratu od skoku zapadající slunce barvilo cukrové hory modrofialovými barvami, chalupy ve Františkově, pod Kobylou, v Bratrouchově a na Benecku zářily odraženými paprsky skel svých oken a rozhledna na Žalém byla napodobitelným majákem nad tou krásou, kterou snad jen štětec Grusův dovede zachytit. Nikde v těch chvílích nepočítával stoupající mráz, nikde se nedíval na cestu, celá mysl byla soustředěna tam na ty bílozlaté hory pod temnicí se oblohou.

Nejsem z kategorie rodáků, jen ubohý obdivovatel, a proto nemohl jsem v posledním čase uspokojivě zodpovědět časté dotazy, co že ve Vysokém zamrzlo. Každý si myslí, když bydlím často skoro pod můstkem, cože nevím, co a jak. Opravdu nevím, jež vím, že všechno stárne, i ten dříve slavný můstek. Co však bude dál? Budeme tam teď chodit víc jen v létě na houby jako na Nistějku ?

Tož s dalším rozhlédnutím po Větrově počkáme až zase příště, teď se spokojíme s ovičnou loukou na tříšském kopci nebo s některou z krásných zimních toulek po vrších, zajedeme dolů nad Jizeru nebo raději nahoru na Paseky třeba až do ticha Hromovky. To je lázeň pro duši, komu ještě noby slouží !

A pak domů do tepla chalupy, uvařit čaj nebo kyselo a přikusovat teplé brambory. To by i Komenský nazval rájem světa. A s příjemnou úvahou do peřin, v televizi je beztoho hvězdička.

Jičín 14. ledna 1969 .
Mila Nedomlel.

J a r o s l a v S k r b e k .
Vzpomínka k nedožitým O s m ě s á t i n á m .

Uměním malířským a spisovatelským pérem proslavil Vysoko a Podkrkonoší. Narodil se 7. ledna 1888 v Poniklé, zemřel dne 26. prosince 1954 v Praze.

Protože po rodičích vlastnil domek ve vysokém Zákostelí, vracel se i z Prahy několikrát do roka v místa, kde prožil mládí a kterými kresbami i malbami věrně zobrazoval v různé roční době náš kraj, hlavně ten věčně krásný pohled od Vysokého na Kokrháč.

Postupem doby byly to desítky obrázků z celého Podkrkonoší i když ve světě uměleckém byl zprvu více znám bohatou plejiádou leptů pod jménem " Stará Praha ".

Cesta Jaroslava Skrbka za uměním nebyla lehká. Sám to pěkně vyličil v knize " Světlem a stínem ", kterou vydal r. 1944 a vyzdobil ji 59 pórokresbami. Široce s uměním dobrého vyprávěče vzdává tu hold svým obětavým rodičům, píše o svém dětství a letech studentských, ale zachycuje mnohé i z toho, co nenávratně zmizelo nebo mizí z paměti lidí na horách.

Otec Jaroslavův, truhlářský tovaryš, měl plné pochopení pro synovu zálibu v kreslení. Maminka, tovární dělnice, chodila do Mauthnerovy takalecovny v Tanvaldě.

Skrbek

Když Jaroslav vychodil druhou třídu vysocké měšťanky a když nebyl přijat do německé měšťanky v Tanvaldě, rozhodl se otec, že se pokusí, aby syn byl přijat v Jičíně na reálku.

Tenkrát to bylo s dopravou mnohem horší než dnes, kdy do Tanvaldu nebo Semil jedeš od nás autobusy. Chodilo se tedy pěšky. Maminka do tanvaldské továrny vycházela v pondělí ve dvě hodiny v noci a v sobotu se vracela opět pěšky domů. A tak i otec se synem šel do Jičína pěšky přes Semily a Lomnici, trvalo jim to osm hodin. Jaroslav udělal zkoušku do druhé třídy a stal se studujícím reálky. Tehdy na jičínské reálce vyučovali kreslení tři znamenití profesori: A. Papáček / jeho olej se sochoem Jana Křtitele u Vysokého byl reprodukován ve "Klatě Praze" /, A. Martinek a Julius Bous. Ti také doporučili svého talentovaného žáka po maturitě / 21. června 1907 / na "Umpram" v Praze. Po dvouletém úspěšném studiu na Umělecko-průmyslové škole / kde t.č. byl jeho spolužákem též Jan Zrzavý /, byl Skrbek přijat na akademii výtvarných umění.

Zpočátku byl jeho profesorem Max Pirner, který umožnil skupině svých žáků, aby mohli malovat v plenéru / ve volné přírodě / na Vysočtě. To byla veliká kulturní událost pro naše městečko, na kterou se dodnes velmi živě pamatují. Běhali jsme se mladými adepty kumštu malířského po mezích, plných kvetoucích kopretin, kam si vodili své živé modely.

Roku 1911 otevřela pražská akademie výtvarných umění novou grafickou speciálku profesora Maxe Švabinského, jehož vynikajícím žákem se stal též Jaroslav Skrbek. Jeho úspěchy v grafice byly korunovány stipendiem, které mu umožnilo zájezd do Drážďan, kde mohl studovat proslulé grafické sbírky v tamním Zwingeru. To ho asi přivedlo na velkolepou myšlenku zvěčnit leptem krásy staré Prahy, kteréžto obsáhlé dílo bylo pak přijato i do některých věhlasných zahraničních sbírek.

Mimo jiné vážil si náš krajan také toho, že dvě z jeho prvotin, zakoupil vysocký rodák Dr Vincenc Kramář, ředitel státní galerie v Praze, jehož jméno nese dnes obrazová výstavní síň v Dejvicích.

Po celou dobu svých studií byl Jaroslav nucen žít se jen z toho, co sám svou přičinností získal. Že ho tak intimně nazýváme, tomu se máli čtenáři nedivte, neboť jsme byli dobrými přáteli už od studentských let.

Teprve když se stal profesorem na pražské reálce, zažil konečně trochu bezstarostný život, ale navyklá píle nedala mu ustanouti. A tak dnes po jeho téměř předčasně smrti, těžko by mohl někdo zaregistrovat do detailu jeho uměleckou tvorbu malířskou a literární.

Ani hudba a spěv nebyly v jeho životě zanedbány a není divu, že se oženil s koncertní pěvkyní česko-bulharského původu, profesorkou zpěvu Ljubou Panajotovou. Proto také jedna z jeho zahraničních cest vede do Bulharska a na Balkán. Roku 1929 vydal o tom pěknou cestopisnou knihu s vlastními ilustracemi pod názvem "Malíř na cestách".

Několika kronikářským spisem vrací se i do rodného kraje. Velmi zajímavá je knížka vydaná roku 1936 "Z Podkrkonošských meetingů na Petruškových vrších v roce 1868." Stejně výřeší těchto bouřlivých událostí jsme vzpomínali loni v srpnu. Hlavní materiál k tomuto spisu poskytli autorovi "Zápisky vysockého emlačinaže, politického vězně F. M. Hájka ze svatovítské trestnice", které se zachovaly v rodině vysockého vlasteneckého učitele Františka Nešáka a jsou laskavostí jeho dcery p. M. Vodsedákové uloženy ve vysockém vlastivědném muzeu. Rovněž toto záslužné dílko literární je bohatě zdobeno autorovými perokresbami a lepty.

Nemůžeme v této stručné vzpomínce vyjmenovat všechna literární díla Skrbkova. Tato jeho činnost se rozběhla i do denního tisku a odtud pak sebrána do vícero drobných spisů.

Na zakončení této jubilejní vzpomínky bych ještě rád ukázal na pestrost jednotlivých malířských technik, kterými se uplatňoval talent umělce, jehož rádi vzpomínáme.

Především jsou to různé druhy leptů. Ponejvíce to je "suchá jehla", ale též akvatinta, "vernís-mou" / měkký kryt / a lept barevný.

Na první výstavě "studentské" na sále u Farských byly to akvarely menších formátů. Později jsou to krajinné skizzy uhlím, ale i větší kresby kolorované, výjimečně kvaš nebo tempera a v posledních letech života přiklání se k olejomalbě.

Většina Skrbkových otisků zná ho jen jako krajináře, méně jsou známy jeho portréty, ať již to byly osoby vynikající a nebo jen ženy a muži od nás z hor. Vyvrcholením těchto podobizem jsou portréty rodinné. Otec, matka, manželka a četné autoportréty.

Po této stránce nejbohatší výběr nalézáme v obrazárně vysokého na vlastivědného muzea. Část tohoto uměleckého pokladu daroval sám Mistr již za svého života, neboť byl spoluzakladatelem tohoto muzea. Část darovala po jeho smrti paní Ljuba a největší část zdědilo muzeum po smrti paní Ljuby Skrbkové-Panajotové.

Protože část pozůstalých leptů a grafických listů vyskytovala se v několika stejných otiscích, mohla je správa muzea nabídnouti veřejnosti ve volném prodeji. A tak šla akademického malíře, který Vysocké měl nejvíce rád, znobí stěny nejdříve hovorové domácnosti.

Mnozí pak z návštěvníků lidlického hřbitova vysokého, zastaví se s pietní vzpomínkou u místa jeho posledního odpočinku, křespi věčný sen se svými drahými. Reguiessat in pace !

Vladimír Pavlík.

Z vysoké matriky.

K 1. lednu 1969 má naše město 972 obyvatel.
V minulém roce se narodilo 8 děvčátek a 7 chlapců.
Sňatků na MNV bylo uzavřeno 23.
Slavila se 1 zlatá svatba.
Na MNV byly provedeny 4 slavnostní zápisy
narození dětí.
Bylo provedeno jedno předání občanských průkazů
patnáctiletým, kterých bylo 31.
Pohřbů bylo ve Vysokém asi 15 / včetně kremací /.

A. Nesvadbová, matrikářka.

Různé zprávy.

Vysoká pekárna zásobuje svým chutným pečivem celé široké okolí. My vysocí občané přijímáme tyto křupavé housky a rohlíky každé ráno samozřejmě, protože jsme na to zvyklí. Ale návštěvníci Vysokého, zimní i letní hosté z celého vysokého nám chválou tohoto pečiva připomenou, že jinde nemají tak dobré housky ani rohlíky.

Pro zajímavost předkládáme některá čísla: zpracují denně 7 q mouky a na vánoce zhotovili přes 9.000 vánoček.

Zaměstnanců je 10, vedoucím je Adolf Novák.

XXXXXXXXXXXXXX

Dne 3. ledna 1969 se dožila 93 let paní Marie Vodsedálková z Vysokého n. Jiz., čp. 4. Je stále svěží a pilná, čte a luští křížovky, píše dopisy, má přehled o naší i světové situaci a literatuře. V tento významný den navštívily paní Vodsedálkovou členky Čs. svazu žen s přáním pevného zdraví a předaly dárek.

XXXXXXXXXXXXXX

Dne 23. ledna oslaví Marie a Vojtěch Pohankovi svoji zlatou svatbu. Oddáni byli před 50 lety v Družci, okres Kladno. Do dalšího společného soužití přejeme hodně zdraví a rodinné pohody.

XXXXXXXXXXXXXX

V letošním roce oslaví loutkářský odbor OB ve Vysokém n. Jiz. 45 leté výročí své činnosti. K tomuto výročí připravují slavnostní představení. Bližší oznámíme.

XXXXXXXXXXXXXX

Čs. svaz žen ve Vysokém n. Jiz. připravuje na 22. února t.r. odpoledne pro děti Maškarní merendu. Večer pro dospělé ples. Těšíme se, že návštěva masek bude ještě větší než v minulých letech.

Veselo bude až do rána !

O občerstvení postaráno.

XXXXXXXXXXXXXX

V neděli 26. ledna 1969 hraje se v místním kině český film " K e b e š t í j e z d o i ". Je to dramatický příběh našich západních letců. Zfilmováno podle stejnojmenné knihy, kterou napsal účastník těchto těžkých bojů.

Začátek v 17,30 hod a ve 20 hod.

Větrník vychází jednou za měsíc. Řídí redakční rada. Příspěvky zasílejte nejpozději do 15. každého měsíce do Vlastivědného muzea.